02/10/2020

Η SZ γράφει για τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Με αφορμή τα 2500 χρόνια από τη ναυμαχία της Σαλαμίνας ο γερμανικός τύπος παραθέτει εκτενή αφιερώματα σε αυτή την καθοριστική μάχη της αρχαιότητας. Η Süddeutsche Zeitung μας ταξιδεύει πίσω στους Περσικούς Πολέμους και στη νίκη των συμμαχικών ελληνικών πόλεων-κρατών στη Σαλαμίνα, με αναφορές όμως στο σύγχρονο Πέραμα, όπου για να φτάσει κανείς περνά από παλιά εργοστάσια, μάντρες αυτοκινήτων και παρακμιακά καταστήματα. Από το Πέραμα φτάνει κανείς στη Σαλαμίνα σε ένα τέταρτο.

«Σε αυτή ακριβώς τη στενή λωρίδα μεταξύ της ηπειρωτικής Ελλάδας και της Σαλαμίνας έγινε η μεγαλύτερη ναυμαχία της αρχαιότητας πριν από 2500 χρόνια. Μια συμμαχία αντίπαλων ελληνικών πόλεων πολέμησε από κοινού τις τελευταίες μέρες του Σεπτεμβρίου του 480 πΧ. ενάντια στην πανίσχυρη Περσική Αυτοκρατορία υπό τον βασιλέα Ξέρξη Α’. Ήταν η μεγαλύτερη αυτοκρατορία που ειχε δει ο κόσμος μέχρι τότε. Επρόκειτο για την περσική προέλαση προς την Ευρώπη», γράφει η SZ. «Σήμερα η ίδια περιοχή μυρίζει εξάτμιση, τσιγάρα, ιδρώτα και αλκοόλ. Γύρω παντού σιλό, εμπορευματοκιβώτια και διυλιστήρια. Όχι και η πιο ειδυλλιακή γωνιά της Ελλάδας. Στα βόρεια διακρίνεται η Ελευσίνα. Ωστόσο εκεί

κάποτε οι αρχαίοι Έλληνες γιόρταζαν με τελετουργικό τρόπο την αναγέννηση της γης, στο ιερό της θεάς Δήμητρας. Κατά τη διάρκεια της ναυμαχίας, μια μαγική λάμψη λέγεται ότι ξεπήδησε από εκεί, ένα σημάδι θεϊκής βοήθειας. Σήμερα η Ελευσίνα είναι μια βρώμινη βιομηχανική περιοχή, ένα νεκροταφείο σκουριασμένων πλοίων».

Πίσω στον Σεπτέμβριο του 480 πΧ

Από «νικηφόρο νησί» η Σαλαμίνα των 40.000 κατοίκων είναι σήμερα «ένα φτωχό προάστιο του Πειραιά και της Αθήνας. Οι άνθρωποι έχουν απλές δουλειές, εργάτες στα ναυπηγεία, εποχιακοί εργαζόμενοι, άλλοι καλλιεργούν ελιές. Σπάνια φτάνει εδώ κάποιος τουρίστας (...) Ο τόπος αυτός δείχνει πόσο η παγκοσμίοποιηση και η κακοδιαχείριση, όπως και η ευρωκρίση, έπληξαν τα τελευταία χρόνια την Ελλάδα, όπως επίσης και ο κορωνοϊός».

Μέσα σε αυτές τις καταθλιπτικές εικόνες έρχεται το αναπόφευκτο flashback στο μακρινό παρελθόν. Η SZ γράφει: «Πριν από 2500 χρόνια – το πρωί της 25ης Σεπτεμβρίου ή της 29ης Σεπτεμβρίου, κανείς δεν ξέρει ακριβώς πότε – η προοπτική της ιστορίας ήταν διαφορετική. Ο Ξέρξης, ο βασιλεύς των Περσών, κάθισε σε ένα χρυσό θρόνο σε έναν λόφο κάπου στο Πέραμα (...) Από εκεί παρακολουθούσε τη ναυμαχία (...) Δεν έπρεπε να πολεμήσει, αυτό θα το έκαναν οι στρατηγοί και οι ναύαρχοί του. Την ημέρα εκείνη η ναυμαχία, υπολόγιζαν οι Πέρσες, θα ήταν ο τελευταίος θρίαμβος της τεράστιας αυτοκρατορίας ενάντια στην ενοχλητική, επαναστατική, μικρή Ελλάδα. Τις προηγούμενες εβδομάδες οι Πέρσες είχαν κατατροπώσει τους Σταρτιάτες και τον Λεωνίδα στις Θερμοπύλες (...) Μόλις είχαν καταλάβει την Αθήνα, η οποία είχε εκκενωθεί προληπτικά, είχαν λεηλατήσει τους ναούς στην Ακρόπολη, σκότωσαν και έκαψαν ιερείς (...) Ο Ξέρξης ήθελε να κλείσει επιτέλους το κεφάλαιο αυτό και να επιστρέψει στην πατρίδα του, στα πλούσια ανάκτορα στα Σούσα και την Περσέπολη, στο σημερινό Ιράν, χιλιάδες χιλιότερα μακριά. Ο πατέρας του, ο Δαρείος, είχε ήδη κάνει την πρώτη εκστρατεία στην Ελλάδα δέκα χρόνια νωρίτερα και έχασε στη Μάχη του Μαραθώνα.»

Αναλύοντας τον Θεμιστοκλή

Παρά τους υπολογισμούς του Ξέρξη, και στη Σαλαμίνα κάτι πήγε στραβά... δεν υπολόγισαν τον Θεμιστοκλή, «τον εγκέφαλο της ναυμαχίας της Σαλαμίνας. Ως στρατηγός είχε προηγουμένως πείσει τους Αθηναίους, παρά την αντίσταση, να ενισχύουν τον στόλο με χρηματοδότηση από τα μεταλλεία αργύρου, που τότε είχαν ανακαλύψει. Ήταν μια πορεία σύγκρουσης. Μέσα σε τρία χρόνια η Αθήνα έγινε ηγετική δύναμη στη Μεσόγειο (...) Το δεύτερο επίτευγμα του Θεμιστοκλή ήταν να διατηρήσει τη συμμαχία των διαιρεμένων Ελλήνων (...) Την τελευταία

στιγμή είπε στους υπόλοιπους Έλληνες: στην ανοιχτή θάλασσα δεν έχουμε πιθανότητες επικράτησης έναντι των Περσών, αν διαλυθεί η συμμαχία (…) Η τρίτη λαμπρή κίνηση του Θεμιστοκλή ήταν οι τακτικές θαλάσσιας μάχης». Το πώς εξελίχθηκε η ναυμαχία έχει μείνει στην ιστορία. Η έκβασή της, σύμφωνα με τον Ηρόδοτο», βασίστηκε σε μια «μπλόφα» του Θεμιστοκλή. Οι Πέρσες είχαν λανθασμένες πληροφορίες για την πορεία του ελληνικού στόλου κι έτσι πέρασαν όλη τη νύχτα χωρίς να επιτεθούν. Όταν τα ξημερώματα κάποια πλοία αποφάσισαν να αποχωρήσουν, άρχισαν να αντηχούν οι πολεμικές ιαχές των ξεκούραστων Ελλήνων, λέει ο Αισχύλος. Η μάχη είχε μόλις ξεκινήσει.

Έπειτα, σημειώνει η SZ, «ο Θεμιστοκλής κατάφερε να μετατρέψει τα δύο καθοριστικά πλεονεκτήματα των Περσών σε μειονεκτήματα: την ταχύτητα και τους αριθμούς (…) Οι Πέρσες έχασαν τη συνοχή τους, σφυροκοπήθηκαν. Σε αντίθεση με τους Έλληνες οι περισσότεροι δεν μπορούσαν να κολυμπήσουν όταν έπεφταν από τα πλοία. Ο Αισχύλος έγραψε: “Ποτέ πριν δεν είχαν πεθάνει τόσοι άνθρωποι σε μια μέρα.” Ο ιστορικός Μπάρι Στράους υπολογίζει σε 20.000 τα θύματα μεταξύ των Περσών. Τα υπόλοιπα περσικά πλοία έφυγαν προς Ανατολάς. Μετά από δύο μάχες τον επόμενο χρόνο, η Περσική Αυτοκρατορία δεν επιχείρησε ποτέ ξανά να κατακτήσει την Ελλάδα, αν και συνέχισε να υπάρχει για ενάμιση αιώνα. Διαφορετικά, αν οι Πέρσες είχαν θριαμβεύσει δεν θα υπήρχε ούτε ο αναστηλωμένος Παρθενώνας στην Ακρόπολη, ούτε η αθηναϊκή δημοκρατία και πιθανώς ούτε ο Πλάτων.»

Γιόχαν Σλέμαν, Süddeutsche Zeitung

Πηγή: DeutscheWelle